

HANGVERSENY

Igazi közönségsiker kísérte a „Bach-kantáták” című bérletsorozatát, melynek előadásait Lehel György vezényelte a Liszt Ferenc Kamarazenekar élén. Az egyes forró sikerű esteken azonban újra meg újra felvetődött a kérdés: tudnak-e a mi együtteseink hitelesen Bachot játszani? Mert a partitúra többnyire korrektül szólalt meg — bár két estén is előfordultak kínos gikszerek, s egyszer csak Lehotka Gábor lélekjelenléte mentette meg az előadást —, hiányzott azonban az éteri finomság, az a többlet, melyet a rendszeres Bach-előadásokon edzett együttesek oly magától értetődő természetességgel valószínűsítanak meg szerepléseik során. Vannak istenáldotta művész-tehetségek, mint Csengery Adrienne, Hamari Júlia vagy Kalmár Magda (és a Magnificat előadásán beugró Gregor József), akik nagyszerűen érzik ezt a stílust, s bármelyik világhírű együttesben egyenrangú partnerként szerepelhetnének. Voltak tiszteletre méltó szerepcserék az utolsó pillanatban, s ilyenkor inkább a teljesítmény bátorságát, semmint bizonytalanságait illik méltatnunk. Kitűnően játszotta az orgonaszólamot Lehotka Gábor. Mégis azt kell mondanunk összegzésül, hogy a sorozat egyik száma sem

hagyott bennünk maradandó emlékeket, s ezt nem az előadás esetlegességei okozták, hanem a Bach-zene szellemének hiánya.

Nem lehet azt állítani, hogy Bach kantátái kivétel nélkül maradandó remekművek. Vannak bennük önismétlések jócskán: amikor a zeneköltőt szorította az idő, szívesen merített már megvalósított ötleteiből (legjellemzőbb példája ennek a II. Frigyes Agost tiszteletére komponált 213. kantáta, melynek több részlete visszatér a Karácsonyi oratóriumban is). De mindegyikben vannak nagyszerű pillanatok, a Magnificat pedig a zeneirodalom egyik csúcspontját jelképezi ünnepi fényével, lüktetésével. Elsősorban ezeknek a valóban kivételes pillanatoknak az elmaradását fájlahattuk, a sorozat előadásai ugyanis többnyire a szürkeséget, a lefokozott érzelmvilágot reprezentálták. Ezen a tényen a rendkívüli siker sem változtat. Az ováció magának a vállalkozásnak szólt, azt a rendező köszöntötte, hogy a hangversenyrendező szervek végre több estéből álló sorozatot szenteltek Bach vokális művészetének. Minél több ilyen alkalom kellene ahhoz, hogy az igazi Bach-zene ünnepeit köszönthessük.

HANGLEMEZ

Szereti Ön...? — e provokatív kérdéssel a borító legtetején indított új sorozatot a Magyar Hanglezgyártó Vállalat. Hogyne szeretném! — válaszolja bizonyára a zenekedvelő. Persze az ilyenféle sorozatok elsősorban nem a rajongónak készülnek. A dolgok természete folytán ugyanis ezeket a műveket minden zenehallgató és lemezgyűjtő megszerezte — megszerezhetné — már, némelyiket több példányban is.

Mi hát ennek a sorozatnak újdonsága? Mindenekelőtt az, hogy az ifjúságot igyekszik meghódítani. Ezek a lemezek verbuválhatják a hangversenyre járó mai közönség értő utódait. S ez nagyon komoly, nagyon nemes hivatása a lemezgyártásnak, mely a maga eszközeivel mindenkinél többet tehet a komolyzene megkedveltetéséért. Ha ezzel a tudattal vesszük kezünkbe a „Szereti Ön?...” egyes darabjait, egyszeri-

ben az utóbbi évek egyik legizgalmasabb, legtanulságosabb vállalkozásaként köszönhetjük, mely nemcsak megérdemli a figyelmet, hanem kötelességünkké is teszi az elemző méltatást. A teljesség igénye nélkül hadd ragadjunk ki néhány lemezt, s ezek tükrében próbáljunk válaszolni a kérdésre: szeretni fogják-e hallgatói a zeneszerzőt, akinek legjellemzőbb (vagy annak vélt) műveiből kaphatunk keresztmetszetet?

A fiatalok kétségtelenül a barokk és a modern zene iránt érdeklődnek leginkább. A sorozatban eddig megjelent lemezek jó néhány barokk kori nagymestert igyekeznek még ismertebbé tenni. Persze, lehet vitatni, vajon Vivaldi esetében valóban szerencsés volt-e a válogatás. A Négy évszak Tél tétele valóban gyönyörű, s nagyszerű előadásban hallható. Az In furore motetta azonban — bármily nagyszerű alkotás is — aligha „népszerűsítő” darab. Sőt, megkockáztatnám: Vivaldi vokális művé-

szetének nem is jellemzője. Ugyanígy kérdés, Händel kamarakantátája alkalmas-e arra, hogy új rajongókat toborozzon? (Ezzel együtt: a Händel-lemez kitűnő! A Vizizene részlete, az F-dúr orgonaverseny, a Júdás Maccabeus részletei és természetesen a Halleluja valóban hű keresztmetszetét adja e nagy mester munkásságának és korszakos jelentőségének). A vonzó összeállítású Bach-lemezről nem tudok véleményt mondani, mert olyan gyenge példány került a kezembe, hogy minden fordulónál hatalmasat ugrik rajta a tű.

Merész ötlet volt a Mozartról készített lemez egyik oldalát teljes egészében a Varázsfuvolának szentelni, de aligha kétséges: az elgondolásnak sikere lesz. Hasonló népszerűséget jósolhatunk a Kis éji zenének és a Török indulónak. Hogy e két mű jellemzi leginkább Mozartot? Nos, ezen a kérdésen alighanem lehet vitázni, de melyik antológiával kapcsolatban ne lehetne?

Meg kell vallanom, Beethovent nem úgy szeretem, ahogy a neki szentelt lemez bemutatja. Az V. szimfónia bármily hatalmas remek is, több mint közismert. Bizony szívesebben hallgattam volna a Kilencedik utolsó tételét, vagy a Missa solemnis valamelyik részletét. De ez megint az az eset, amikor azt vitatjuk vajon a csepp jellemzi-e a tenger nagyságát.

Kitűnő a Haydn-lemez válogatása. Talán legérdekesebb szimfóniája az Üstdob melléknevű, melyet Ferencsik János vezényel. Erdélyi Miklós irányításával részleteket hallhatunk a Teremtésből és Az évszakokból. Aki ezt a néhány kórustételt meghallgatja, bizonyára boldogan megvásárolná mindkét oratóriumot Erdélyi vezényletével, s reméljük, előbb-utóbb sor is kerül ezek kiadására.

Schubertet A szép molnárlány című dalciklus részletei reprezentálják. E sorok írója ismétlésekbe esnék, ha újra meg újra Réti József dicséretét zengene, vagy pótolhatatlan hiányát panasznál. Mindenesetre annyit azért elmondhatunk, hogy valóban nagyszerű ez a lemezoldal, mint ahogy az Asz-dúr impromptu is varázsosan szép Schiff András tolmácsolásában.

Töredelmesen be kell vallanom, hogy Verdítől a Requiemet és a Quatro pezzi sacri-t szeretem leginkább, az itt hallható operarészletek azonban bizonyára ezt a lemezt teszik majd a sorozat egyik legnépszerűbb és legkedveltebb darabjává. És végezetül még csak annyit, hogy a Debussy-lemez válogatása, összeállítása kitűnő, alkalmas arra, hogy híveket szerezzen a zenei impresszionizmusnak.

Amikor gyermekeim (általános iskolások) megvásárolták az ifjúsági operabérletüket, döbbenet tapasztaltam, hogy a fiatalság baljós csillagzat alatt művelődik, hiszen a bérletbe fatális véletlen folytán a zeneirodalom legtragikusabb operái kerültek. Még alig sírják el könnyeiket a Traviata fölött, máris Aida keserű sorsán tündöhetnek (ha el nem alusznak közben, lévén szó tízegy-néhány éves gyerekekről), s a Szerelmi bájjal tragikus árnyain boronghatnak. (En úgy képzelném, hogy egy ifjúsági bérletben Rossininak, Mozartnak, a Diótörőnek és hasonlóknak kellene szerepelniök, de lehet, hogy elmaradt ízlésem az ifjúságé mögött.) Mindenesetre a Hanglemezgyártó Vállalat „Szereti Ön?...” sorozata sokkal inkább megszeretheti az igazi zenét a fiatalokkal, mint a Magyar Állami Operaház nekünk jutó bérletsorozata az operát.

(R. L.)